

Preporuke

EUROPSKI PANEL GRAĐANA I GRAĐANKI

Energetska učinkovitost

Europski panel građana i građanki o energetskoj učinkovitosti

Konačne preporuke

Izjava o odricanju od odgovornosti: u ovom dokumentu prikazani su rezultati Europskog panela građana i građanki o energetske učinkovitosti, razvrstani prema tematskim područjima.

Sadržaj

Informacije i promjena ponašanja.....	3
Poštene i jednake mogućnosti.....	4
Globalna uloga EU-a i država članica.....	5
Radna mjesta i obrazovanje	8
Infrastruktura	11
Zgrade	16
Promet.....	17
Rezultati procjene panela građana i građanki	19

Informacije i promjena ponašanja

1. preporuka

Ojačati položaj potrošača u postizanju energetske učinkovitosti

Preporučujemo da informacije koje se daju potrošačima budu dostupnije, transparentnije i praktičnije kako bi se omogućilo da kućanstva i organizacije postanu energetski učinkovitiji. Zato preporučujemo:

- internetski portal s funkcijom samorevizije koji će pomoći potrošačima da procijene svoje potrebe povezane s prijevozom, obnovom doma, te sa savjetima za smanjenje troškova; taj paket rješenja uključivao bi informacije o sljedećim koracima i podatke za kontakt
- mrežu fizičkih jedinstvenih kontaktnih točaka na razini općine (npr. gradske vijećnice, knjižnice) u kojima će na raspolaganju biti neovisni stručnjaci koji mogu odgovoriti na dodatna pitanja; ta mreža trebala bi biti dostupna svima, neovisno o društvenoj skupini ili tome je li riječ o ruralnom ili urbanom području; jedinstvena kontaktna točka trebala bi davati savjete o zakonodavnim, financijskim i tehničkim aspektima te mjesnim pružateljima usluga; lokalni akteri pozivaju se da pomognu informirati korisnike o toj usluzi
- pristupačnije oznake energetske učinkovitosti na proizvodima koje su razumljive svima, uključujući podatke o vijeku trajanja proizvoda, i navođenje mreže jedinstvenih kontaktnih točaka.

Obrazloženje:

Ova je preporuka važna jer kvalitetne odluke možemo donositi samo ako imamo točne informacije koje nas mogu usmjeravati. Te informacije moraju biti razumljive i dostupne svima. Iako može biti dostupno puno informacija, potrošači često nisu upoznati s njima ili one nisu svima razumljive. Potrošači bi trebali znati koliko energije troše i imati pristup svojim podacima, znati koje su im mogućnosti dostupne i koliko one koštaju, te imati na raspolaganju usluge i podršku u postizanju veće energetske učinkovitosti.

Poštene i jednake mogućnosti

2. preporuka

Financirati pravedno pravo na energetske obnovu doma

Preporučujemo da se za vlasnike manjih nekretnina uvede povoljniji porezni sustav kako bi se spriječilo da se najamoprime smatra preprekom za obnovu domova. To bi se trebalo postići poreznim olakšicama na radove i materijale u skladu s visinom dohotka. Najviše pomoći trebale bi primati osobe s najnižim dohotkom.

Mehanizmi subvencija trebali bi se osigurati prije početka radova ili u obrocima dok traju radovi obnove.

Vlade moraju ulagati u socijalne stanove i pri tome koristiti energetske učinkovite i održive materijale.

Prihodi od poreza na CO₂ trebali bi se djelomično namijeniti za energetske učinkovitost (uključujući radove obnove). Multinacionalna poduzeća koja više zagađuju trebala bi plaćati i veći porez.

Banke bi trebale olakšati pristup kreditima za energetske obnovu po kamatnoj stopi prilagođenoj visini dohotka.

Obrazloženje:

Socijalna pravda znači da svi imaju ravnopravan pristup energiji i stanovanju. Danas svjedočimo neprihvatljivim situacijama: neke osobe žive u teškom energetskom siromaštvu; mali vlasnici stambenih nekretnina iz srednje klase nemaju koristi od pomoći i subvencija za obnovu vlastitih domova ili nekretnina koje iznajmljuju, a najamoprime nemaju mogućnost išta promijeniti. Mislimo da je neprihvatljivo da se mjere ne raspoređuju ravnomjerno i da nekim osobama toplinska udobnost nije dostupna.

Uz ravnopravan pristup energetska učinkovitost bila bi dostupnija svima, što će pridonijeti zajedničkoj borbi protiv klimatskih promjena.

Modele financiranja obnove danas imaju sve države članice EU-a, no oni nisu uvijek optimalni i ne ispunjavaju uvijek potrebe ciljane publike.

Globalna uloga EU-a i država članica

3. preporuka

Povećati energetske neovisnost i učinkovitost te postati uzor u svijetu

Preporučujemo da Europska unija, kako bi pridonijela energetske učinkovitosti, uloži u istraživanje i razvoj novih energetske tehnologija, uključujući obnovljive izvore energije. To uključuje područja:

1. proizvodnje energije (vodik, nuklearna fuzija itd.)
2. skladištenja energije (baterije)
3. prijenosa energije i
4. smanjenja potrošnje energije.

Preporučujemo i da EU promiče konkurentske prednosti u proizvodnji energije u skladu sa specifičnostima pojedinih država i olakšava razmjenu primjera uspješne prakse i znanja među državama članicama.

Osim toga, preporučujemo da se prednost daje mjerama u okviru načela „energetske učinkovitost na prvom mjestu” koje najviše pridonose energetske neovisnosti.

Obrazloženje:

Ova preporuka važna je u političkom smislu jer štiti Europu i njezine građane od mogućih geopolitičkih kriza. Osim toga, dopušta EU-u da prekine veze s korumpiranim vladama, čime štiti europske vrijednosti i demokraciju. S druge strane, može ubrzati razvoj zakonodavstva EU-a jer omogućuje Europi više slobode da postavlja vlastite standarde. Razmjena znanja među državama članica pomogla bi i poboljšati njihove međusobne odnose.

Preporuka bi u socioekonomskom smislu povećala konkurentnost EU-a i omogućila da se novac kojim se plaća 61 % uvoza energije (podaci iz 2019.: https://ecrgroup.eu/campaign/energy_security) preusmjeri na unutarnja ulaganja koja donose veću korist EU-u i njegovim građanima. Smanjenje uvoza energije iz trećih zemalja smanjilo bi i izloženost promjenama cijena i poremećaje na globalnim energetske tržištima te otvorilo nova radna mjesta u EU-u.

Gledano iz ekološke perspektive, preporuka bi mogla pomoći u smanjenju potrošnje energije te pridonijeti zelenom rastu i klimatske neutralnosti, ciljevima povezanim s načelom „energetske učinkovitost na prvom mjestu” i EU-ovim obvezama u pogledu održivosti.

4. preporuka

Postići ciljeve energetske učinkovitosti jačanjem mogućnosti djelovanja svih građana

Preporučujemo da EU izravno ili snažnim poticajima usmjerenima prema državama članicama podupire uvođenje mjera potpore za provedbu standarda energetske učinkovitosti. To će omogućiti da se mjere ravnopravno raspodjeljuju među pojedincima i poduzećima, ali i među regijama, da nitko ne bi bio zapostavljen.

Ključna načela:

- razvoj kulture energetske učinkovitosti boljim informiranjem kako bismo koristili manje energije i čišću energiju
- uvjetovani poticaji i pomoć poduzećima da integriraju energetske učinkovitost u svoju proizvodnju, distribuciju i prodaju, pazeći pritom da se ne oslabljuju mala i srednja poduzeća
- jamčenje minimalne količine energije potrebne za pristojne životne uvjete i namjena velikog dijela pomoći najranjivijima (npr. uz pomoć zajmova s negativnim kamatnim stopama); cilj je smanjiti socijalne nejednakosti, umjesto da ih se održava
- pružanje poticaja svim pojedincima obrnuto razmjerno njihovim prihodima, osobito progresivnim određivanjem cijena energije i ovisno o izvorima energije.

Obrazloženje:

Ova je preporuka važna jer, unatoč tome što su standardi energetske učinkovitosti uspostavljeni, njihova je dostupnost i provedba ograničena. Danas na europskoj razini postoje brojni standardi energetske učinkovitosti (izgradnja i obnova zgrada, ekološki dizajn proizvoda i uređaja, borba protiv planiranog zastarijevanja, pravo na popravak itd.).

Ambiciozni su i pomažu u razvoju tržišta, ali svaka država članica provodi ih na svoj način. U njima se utvrđuju tehnički zahtjevi koji imaju financijski učinak, a mogu isključivati određene skupine (energetsku obnovu doma ili kupnju najučinkovitijih kućanskih uređaja ne mogu si priuštiti baš svi) ili dovesti do nepoštenog tržišnog natjecanja (između europskih poduzeća koja u svojim postupcima proizvodnje poštuju te standarde i poduzeća izvan Europske unije).

Energetska učinkovitost ne bi trebala biti luksuz ili mogućnost koju neki mogu izbjeći. EU bi energetskom učinkovitošću mogao znatno poboljšati svakodnevni život ljudi, a osobito najranjivijih kućanstava. Svjesni smo da neke naše lokalne vlasti i uprave mogu imati važnu ulogu vlastitim primjerom i poticanjem razvoja tržišta.

Znamo da neki dijelovi naše preporuke ne ovise samo o Europskoj uniji, nego i o suradnji država članica, ali gdje drugo iznijeti odvažne ideje ako ne na panelu građana i građanki?

5. preporuka

Voditi i pratiti provedbu direktiva EU-a

Preporučujemo da se EU pobrine za provedbu direktiva o energetske učinkovitosti u državama članicama jer ih one sada provode na različite načine. Provedba se može poboljšati u smislu informacija, financiranja i sankcija.

Informacije trebaju biti dostupne i prilagođene publici (npr. mladima se treba obraćati na društvenim mrežama, a starijim osobama putem televizije) te lako vidljive na javnim mjestima.

EU financira samo države članice koje ispunjavaju obveze na temelju mjerljivog napretka. Financiranje mora biti pravedno, razmjerno i pošteno i treba uzimati u obzir da države članice imaju različite kapacitete.

Mehanizmi sankcioniranja već su uspostavljeni, a Komisija može pokrenuti sudski postupak protiv vlada država članica koje ne ispunjavaju obveze.

Kako bi se povećala transparentnost, države članice trebalo bi rangirati u skladu s njihovim radom na provedbi. Naposljetku, EU bi trebao pružati poticaje nacionalnim vladama za uspostavljanje sustava kojim bi građani mogli lokalnim vlastima prijavljivati nepotrebno trošenje energije.

Obrazloženje:

Ova je preporuka važna jer bi se provedbom direktiva u svim državama ne samo utjecalo na sve građane EU-a, već bi im se i dala mogućnost da izravno pridonesu postupku praćenja. Osim toga, veća usklađenost među državama članicama olakšat će donošenje odluka o novim mjerama u budućnosti. Kad je riječ o informacijama, treba pronaći nove načine uključivanja različitih slojeva društva kako bi se povećala odgovornost EU-a i nacionalnih vlada.

Preobrazba energetskega sektora i veća energetska učinkovitost moći će se postići potrebnom brzinom i intenzitetom samo uz učinkovitu provedbu na razini država članica. Ako se standardi učinkovitosti poštuju u svakoj državi članici, od mnogobrojnih prednosti energetske učinkovitosti moći će profitirati više građana EU-a.

Radna mjesta i obrazovanje

6. preporuka

Poboljšati stanje u vezi s kvalificiranom radnom snagom u sektoru energetske učinkovitosti u EU-u

Preporučujemo da se više osoba osposobljava za zanimanja povezana s energetske učinkovitošću. EU bi mogao donijeti sljedeće mjere:

1. Države članice mogle bi davati subvencije za osposobljavanje radne snage za zelena radna mjesta. Tim radnicima trebale bi osigurati poticaje koji će ih motivirati da ostanu i rade u toj zemlji određeno vrijeme nakon završetka osposobljavanja.
2. EU bi mogao podupirati programe kratkoročne razmjene ili rotacije u području energetske učinkovitosti (npr. programe ERASMUS za studente i radnike) za kvalificirane pojedince i osobe koje se još osposobljavaju.
3. Dok se ne riješi problem nedostatka kvalificiranih radnika u području energetske učinkovitosti, države članice trebale bi izdavati vize kvalificiranim radnicima iz trećih zemalja koji će doći raditi u te zemlje.

Obrazloženje:

Ova je preporuka važna jer su kvalificirani radnici na svim razinama provedbe energetske učinkovitosti ključni za uspjeh svih drugih preporuka na kojima je radio Europski panel građana i građanki. Države članice neće moći postići ciljeve energetske učinkovitosti bez kvalificirane radne snage. Predlažemo tri mjere, od kojih se svaka odnosi na specifičnu potrebu povezanu s kvalifikacijama radnika i tržištem rada.

Mjera 1: ova mjera odnosi se na pojedince koji žele poboljšati ili steći vještine u područjima povezanim s energetske učinkovitošću. Davanjem subvencija za osposobljavanje nacionalne vlade mogle bi ga učiniti dostupnijima svima, osobito osobama iz siromašnijih sredina, koje bez njih možda ne bi mogle uložiti vrijeme u usavršavanje ili prekvalifikaciju. Međutim, preporučujemo da države članice u obzir uzmu i rizik od odljeva mozgova (iseljavanje radnika u inozemstvo radi veće plaće). Radnike koji prođu subvencionirano osposobljavanje nečime bi trebalo privlačiti da nove vještine primjenjuju u zemlji koja je uložila u njihovo osposobljavanje. Ako se odvoje sredstva za to, tečajevi bi bili povoljniji, što bi moglo potaknuti više osoba da potraže posao u tom području. To znači da bi bilo više stručnjaka koji mogu planirati, provoditi i revidirati ulaganja u energetske učinkovitost.

Mjera 2: ova mjera je poticaj državama članicama da razmjenjuju kvalificiranu radnu snagu na kratkoročnim projektima kako bi i države članice koje nemaju dovoljno stručnjaka mogle razviti inicijative za energetske učinkovitost. To bi moglo dovesti do prekogranične razmjene informacija i vještina kojima će se promicati zelene vještine.

Mjera 3: razumijemo da lokalna radna snaga ne može brzo popuniti sva područja u kojima su potrebni kvalificirani radnici. Trebat će vremena da se stvori tržište kvalificiranih radnika u Europi pa bi u međuvremenu bilo korisno pronaći načine da se pozovu kvalificirani radnici izvan EU-a.

Ukratko, polazni je uvjet taj da bez kvalificiranih radnika građani ne mogu ostvariti promjene kako bi postali energetski učinkovitiji.

7. preporuka

Osigurati budućnost zelenim obrazovanjem

Preporučujemo da se više osoba obrazuje o zelenim pitanjima i energetske učinkovitosti. To bi se moglo postići uvođenjem sljedećih mjera:

1. Trebalo bi uvesti europski certifikat za energetske učinkovitost osmišljen po uzoru na međunarodnu računalnu vozačku dozvolu (ICDL), kojim bi se ljude potaknulo da steknu osnovnu razinu znanja o energetske učinkovitosti.
2. Države članice trebale bi se pobrinuti za to da određeni broj kvalificiranih radnika svake godine završi tečajeve povezane s energetskom učinkovitošću kako bi se povećao broj radnika sa zelenim vještinama u svakoj zemlji. To je proteklih godina provedeno u sveučilištima.
3. EU bi trebao pokrenuti kampanje za informiranje građana kako bi se istaknula vrijednost radnika sa zelenim vještinama i utvrdilo da su upravo to radna mjesta budućnosti. Takve bi kampanje mogle biti posebno usmjerene na mlade kako bi im se pokazalo da fizički rad može biti jednako privlačan kao i uredski posao.

Obrazloženje:

Kvalitetno obrazovanje temelj je svake dubinske promjene. Predlažemo tri mjere, od kojih se svaka odnosi na određenu potrebu povezanu s obrazovanjem, a to su: nedostatak općeg znanja o energetske učinkovitosti, činjenica da se mladi ne odlučuju za strukovno obrazovanje koje je potrebno za podupiranje inicijativa za energetske učinkovitost i mijenjanje percepcije o karijerama potrebnima za potporu energetske tranziciji kako bi postale privlačnije.

Kao prvo, sudionici panela slažu se da je općenito potrebno više znanja o energetske učinkovitosti. Znanje olakšava donošenje odluka o energetske učinkovitosti na pojedinačnoj i nacionalnoj razini. To bi mogao biti školski predmet, obvezan stručni tečaj ili sveučilišni kolegij. Općenito savjetujemo da tečaj na svakoj razini na kojoj se može polagati bude povezan s poticajem.

Kao drugo, prijašnji ciljevi europskih sveučilišta pokazali su da europski ciljevi potiču države članice da više pozornosti posvete određenim područjima obrazovanja. Takvi ciljevi u području osposobljavanja za energetske učinkovitost u konačnici će povećati broj osoba koje se odlučuju za strukovno obrazovanje. Drugim riječima, postavljanjem ciljeva za države članice EU ih tjera da povećaju broj osoba u područjima povezanim s energetskom učinkovitošću, a vlade postaju izravno odgovorne za razvoj kvalificirane radne snage.

Naposljetku, ova je preporuka važna jer je potrebno poboljšati percepciju fizičkog rada i stručnih zanimanja. Kampanje bi mogle pokazati kako izgledaju različita područja rada, tj. da je fizički rad ključan, da pruža dobre perspektive za budućnost i da ne mora biti manje zanimljiv od uredskog posla.

Infrastruktura

8. preporuka

Optimizirati i razviti mrežni sustav od proizvođača do krajnjeg korisnika u korist obnovljivih izvora energije

Preporučujemo da Komisija da prednost optimizaciji mreže:

1. da poboljša energetske sigurnost i pouzdanost ulaganjem u obnovljive izvore energije, istraživanjima o skladištenju energije i provedbom pametnog upravljanja energijom
2. da izradi plan ulaganja koji sadržava smjernice za države članice za poboljšavanje mreže na lokalnoj i prekograničnoj razini
3. da razvije mrežu uzimajući u obzir mogućnosti i prednosti centralizacije i decentralizacije; za svaki pojedini slučaj trebala bi se provesti energetske najučinkovitije mogućnosti
4. da uvede mehanizme kojima će pratiti ulažu li se sredstva primjereno i provodi pravila EU-a kako bi krajnji korisnici u potpunosti mogli iskoristiti prednosti ulaganja, a poduzeća mogla ispunjavati obveze
5. da potiče države članice da pomažu građanima pri korištenju pametnih brojila i energetske učinkovite izvore te da dobavljačima i potrošačima daju financijske poticaje za energetske učinkovite prakse i da razmotre mogućnost stvaranja okvira koji će građanima omogućiti da skladište i proizvode energiju.

Obrazloženje:

Ova je preporuka važna jer prilagođavanje mreže obnovljivim izvorima energije na niz načina koristi i proizvođačima i krajnjim korisnicima. Optimizacijom mrežnih sustava povećava se energetska učinkovitost i promiče uvođenje obnovljivih izvora energije. Time se omogućava učinkovit prijenos, skladištenje i potrošnja energije. Osim toga, razvojem mreže potiču se stabilne cijene energije, upotreba pametnih uređaja i neometana opskrba energijom.

Potrošači i dobavljači ostvaruju korist od optimizacije mreže i razvoja pametnih sustava upravljanja. Potrošači mogu pristupiti korisnim informacijama o potrošnji energije, dobavljači mogu bolje pratiti potražnju i učinkovitost proizvodnje, a sustavi skladištenja mogu pomoći u modernizaciji.

Poticanjem energetske učinkovitosti i smanjenja gubitaka energije optimizacija mreže ne samo da smanjuje troškove, nego i pomaže okolišnoj održivosti. Jačanjem položaja potrošača i njihovom integracijom u energetske sustav osiguravaju se jednaki uvjeti za sve i smanjuje utjecaj korporacija. Za sveobuhvatnu provedbu i uključivanje građana potrebno je promijeniti način razmišljanja tako da se u prvi plan stavi energetska učinkovitost.

Nadalje, modernizacija mreža u skladu je s ciljevima EU-a za smanjenje emisija, borbu protiv klimatskih promjena i prelazak na dekarbonizirani energetske sektor.

Ako primijenimo taj pristup u Europi, proizvodit ćemo više energije i biti učinkovitiji i manje ovisni o inozemnim izvorima. Na kraju, taj će novi sektor doprinijeti otvaranju novih radnih mjesta i poboljšati položaj EU-a kao globalnog aktera u pravednijem energetske sustavu.

9. preporuka

Informiranjem i financijskom potporom pomoći građanima EU-a u razvoju energetskih zajednica usmjerenih na energetske učinkovitost

Preporučujemo:

1. da se potiče informiranje o energetske učinkovitosti i vidljivost postojećih energetskih zajednica; konkretno, mogli bismo svim građanima EU-a staviti na raspolaganje i približiti informacije o energetskim zajednicama ili razmjenjivati primjere uspješne prakse iz energetskih zajednica u cijelom EU-u
2. da se gospodarski vrednuje ušteda energije koju donosi razvoj učinkovitih energetskih zajednica; konkretno, mogli bismo razviti mehanizme kakvi trenutačno ne postoje ili sustav certifikata o energetske učinkovitosti
3. da se pomaže lokalnim javnim tijelima da financijski podupiru razvoj inicijativa energetski učinkovitih zajednica; za to bi se konkretno mogla upotrebljavati sredstva koja dolaze izravno iz EU-a (npr. iz Europskog fonda za regionalni razvoj).

Kad te zajednice počnu djelovati, prioritet će biti odrediti energetske učinkovitost kao njihovo glavno načelo. Konkretno, mogli bismo izolirati zgrade, uvoditi nove tehnologije i razvijati zajedničke sustave grijanja i hlađenja.

Obrazloženje:

Ova je preporuka važna jer se energetska zajednica temelji na inicijativama građana ili lokalnim inicijativama. Međutim, nedostatak preciznih informacija o funkcioniranju i financiranju energetskih zajednica mogao bi odvratiti neke građane od osnivanja takvih zajednica. Osim toga, postojeće energetske zajednice u stvarnosti nisu učinkovite, a geografske i financijske okolnosti država članica EU-a uvelike se razlikuju. Zato se moramo pobrinuti za to da važne informacije budu dostupne svima i da poboljšamo suradnju među državama članicama kako bismo u konačnici razvili energetske učinkovite zajednice.

Jedno je od načela učinkovite energetske zajednice izbjegavanje nepotrebnog trošenja energije. Danas ne možemo postići nultu stopu otpada jer u sustavima energetskih zajednica nisu prisutni distributeri energije. Moramo se pobrinuti za to da se u energetske zajednice uključe i privatni akteri. Na primjer, Europska komisija mogla bi poticati države članice da daju certifikate o energetske učinkovitosti privatnim poduzećima koja surađuju s energetskim zajednicama. U prvom bi planu trebao biti i gospodarski pozitivan učinak nekorištenja energije. Smatramo i da moramo odrediti pravednu cijenu za višak energije koji proizvedu te zajednice.

Smatramo da su lokalna javna tijela najprikladniji akteri koji mogu uložiti dio sredstava koja primaju od EU-a u potporu energetskim zajednicama jer vjerujemo da će građani više vjerovati lokalnim javnim tijelima nego nacionalnoj vladi. Ipak, lokalna javna tijela trebala bi voditi računa o tome da energetske zajednice moraju biti financijski dostupne svima i u skladu s time dodjeljivati sredstva građanima na temelju njihovih prihoda. Osim toga, sredstva kojima upravljaju lokalne vlasti mogla bi građanima omogućiti pristup stručnom znanju kojim će poboljšati energetske učinkovitost svojih zajednica umjesto da ulažu vlastita sredstva ili uštedevinu zajednice. Nadalje, trebali bismo i

ojačati ulogu građana u energetske zajednicama kako bi oni mogli izravno pristupiti i upravljati tim sredstvima EU-a.

Naposljetku, kad budemo u položaju da omogućimo sva tri elementa, trebamo se pobrinuti da energetske zajednice načelo „energetske učinkovitost na prvom mjestu” smatraju najvažnijim dijelom svojeg razvoja tako da izoliraju zgrade i razviju sustav grijanja i hlađenja kojima bi se mogla smanjiti količina nepotrebno potrošene energije.

10. preporuka

Razviti energetske učinkovite zajednice za odgovornu potrošnju i veću lokalnu proizvodnju energije

Preporučujemo da se u svim državama članicama daju poticaji za energetske zajednice.

Europska unija i države članice trebale bi surađivati na osiguravanju sredstava i stručnog znanja radi podupiranja energetskih zajednica. Lokalne vlasti mogle bi biti pokretači te promjene.

Za poticanje energetskih zajednica ključno je utvrditi jasne ciljeve za 2030. u europskoj Direktivi o energetske učinkovitosti. Obveznim praćenjem proizvodnje energije u energetskim zajednicama možemo dobiti vrijedne podatke za praćenje napretka i utvrđivanje područja za poboljšanje, novog zakonodavstva i ciljeva politike. Od ključne je važnosti da svaka država članica ima različite izvore energije, ovisno o svojim jedinstvenim obilježjima i resursima. Preporučujemo da se potrošnja smanji upotrebom pametne tehnologije (npr. LED svjetala i učinkovitih sustava grijanja).

EU bi se trebao usredotočiti i na:

- sustavne promjene koje ljudima pomažu da primijene načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu“
- promicanje lokalne i obnovljive energije
- poticanje informiranja, obrazovanja od rane dobi i uključivanja građana.

Obrazloženje:

Ova je preporuka važna za zaštitu okoliša i očuvanje planeta ne samo za nas, već i za buduće naraštaje. Oslanjanje na lokalne energetske zajednice povećat će energetske sigurnost i neovisnost u Europi i potaknuti nove načine proizvodnje i potrošnje.

Ovom preporukom možemo svim građanima Europe osigurati sredstva za borbu protiv energetskog siromaštva uz pomoć energetskih zajednica. Mogla bi poslužiti ne samo kao rješenje za energetske učinkovitost, već i kao način da se poboljša život u lokalnim zajednicama poticanjem društvenog sudjelovanja i demokracije za sve.

Zgrade

11. preporuka

Proširiti provedbu mjera energetske učinkovitosti u zgradama

Preporučujemo da EU pomogne državama članicama obnoviti znatno veći broj zgrada kako bi bile energetski učinkovitije. U prvom planu trebale bi biti stambene zgrade.

Države članice trebale bi dobiti sredstva za obnovu stambenih zgrada u kojima žive osobe s niskim prihodima. Natječajima na nacionalnoj razini mogla bi se pronaći dobra prenosiva rješenja (projekti-modeli).

Države članice EU-a trebalo bi poticati da nude porezne olakšice vlasnicima nekretnina u kojima većina najamoprimaca ima prihode niže od određenog praga. To bi bio dobar poticaj za obnovu domova, a države članice trebale bi se pobrinuti da je u interesu i najamoprimaca i najmodavaca. Konkretno, najamoprinci ne bi smjeli biti deložirani radi naplaćivanja veće najamnine.

Svim građanima EU-a (i najamoprincima i najmodavcima) trebala bi se dati prilika da dobiju besplatan savjet o konkretnom energetske stanju svojeg doma (jedinstvena kontaktna agencija). Preporuka uključuje i mogućnosti potpore i subvencioniranja za poboljšanje energetske situacije.

Obrazloženje:

Ova je preporuka važna jer:

- Već postoje brojne direktive EU-a za javne zgrade (Direktiva o energetske učinkovitosti), za nestambene zgrade (nedavno donesena Direktiva o energetske svojstvima zgrada) i za nove zgrade svih vrsta (Direktiva o energetske svojstvima zgrada). Zato se ovdje primarno bavimo stambenim zgradama.
- Direktive EU-a su učinkovite samo ako se provode i na nacionalnoj i lokalnoj razini kako bi doprle do pojedinačnih vlasnika nekretnina.
- U brojnim državama članicama EU-a osobe s niskim prihodima često žive u domovima s posebno niskim energetske standardima, lošim strukturnim uvjetima i visokim troškovima energije.

Promet

12. preporuka

Povećati privlačnost javnog prijevoza za putnike

Preporučujemo da Europska komisija redovito provodi istraživanja radi poboljšanja energetske učinkovitosti sustava gradskog i prigradskog prijevoza putnika u svim državama članicama.

Ta bi istraživanja trebala uključivati sveobuhvatan popis i procjenu elektrifikacije i privlačnosti sustava javnog prijevoza. Time bi se prepoznale nepotpunosti i nedostaci postojećih sustava i istaknula dobra praksa koju bi države članice mogle primijeniti.

Na temelju rezultata istraživanja Europska komisija mogla bi uvesti niz subvencija koje bi države članice po potrebi uložile u poboljšanje privlačnosti i elektrifikacije svojih sustava javnog prijevoza. Istraživanje bi moglo poslužiti kao mjerilo za trenutnu situaciju i pomoći će Europskoj komisiji da postavi ciljeve za cijelu Europu. Redovito praćenje olakšava stalno poboljšanje učinkovitosti sustava i povećava energetske učinkovitost.

Obrazloženje:

Ovom preporukom želimo poboljšati kvalitetu života optimizacijom javnog prijevoza, koji je ključan za svakodnevne aktivnosti i energetski je učinkovitiji od osobnih automobila. Očekujemo da ćemo ovim istraživanjem dobiti praktične rezultate koji će omogućiti provedbu načela energetske učinkovitosti. Iako je javni prijevoz učinkovitiji od osobnih automobila, građani ga ne koriste dovoljno, što znači da postoje prepreke koje se trebaju ukloniti. Europska komisija mora istražiti zašto je to tako.

Ako javni prijevoz postane učinkovitiji, praktičniji i dostupniji, možemo poboljšati kvalitetu povezanosti i smanjiti gospodarske učinke i emisije CO₂, što bi više osoba potaknulo da odaberu javni prijevoz umjesto osobnih automobila. Osim toga, s obzirom na visoku koncentraciju stanovništva u urbanim područjima istraživanje bi pomoglo u osmišljavanju prilagođenih kombinacija prijevoza za budućnost koje bi poboljšale energetske učinkovitost kao jedno od rješenja za gorući problem klimatskih promjena. Dodana je vrijednost tog pristupa i to što u obzir uzima i pojedinačni i kolektivni prijevoz, kao i budući razvoj vrsta prijevoza, te pruža uvid u konkretne slučajeve zabilježene u državama članicama EU-a.

13. preporuka

Postići što veću energetske učinkovitost prometa u cijeloj Europi: smanjiti cestovni prijevoz robe, ljude potaknuti da manje putuju zrakoplovom i uvesti načelo „željeznica na prvom mjestu”

Preporučujemo da se poduzećima i pojedincima daju poticaji za putovanje vlakom, koje je energetske učinkovitije. U tu svrhu preporučujemo:

1. elektrificirati željezničke pruge radi smanjenja emisija ugljika
2. modernizirati željezničku infrastrukturu
3. digitalizirati planiranje putovanja i kupnju karata radi optimizacije iskustva korisnika
4. standardizirati željeznice među državama članicama i integrirati ih u lokalne sustave prijevoza
5. prilagoditi vozni red kako bi se putovanja ubrzala
6. promicati putovanja vlakom da bi postala konkurentna letovima i vožnji autobusom na kratkim relacijama:
 - brža putovanja vlakovima velikih brzina
 - bolji sadržaji: vagon-restorani, Wi-Fi, vagoni za spavanje itd.
 - dopuštanje bicikala i većih komada prtljage u svim vlakovima
7. smanjiti cijene kako bi se povećao broj putnika:
 - posebne promotivne ponude za određene vrste karata: karte za obitelji, studente, starije osobe, osobe s invaliditetom i osobe s niskim primanjima
 - manje cijene prijevoza tereta
8. otvoriti željezničke pruge koje su izvan pogona: naime, zatvorene trase stoje neiskorištene
9. povezati periferiju EU-a
10. kako bi se olakšala provedba svih ovih prijedloga, preporučujemo da se povećaju ulaganja i subvencije:
 - treba poticati kratkoročna privatna ulaganja, a da se održi ukupno javno vlasništvo i kontrola
 - treba oporezivati fosilna goriva, uključujući zrakoplovno gorivo.

Obrazloženje:

Ova je preporuka važna jer su putovanja vlakom i kretanje tereta ključna područja u kojima se može brzo povećati energetske učinkovitost. Moramo hitno djelovati kako bismo zajamčili budućnost naših ekosustava, gospodarstva i tehnologije. Zato preporučujemo da se uvedu mjere za povećanje privlačnosti i učinkovitosti prijevoza putnika i robe. Da bismo to postigli, moramo djelovati na razini cijele Europe.

Rezultati procjene panela građana i građanki

Br.	Naslov preporuke	Razina potpore	Stopa odobravanja
8	Optimizirati i razviti mrežni sustav od proizvođača do krajnjeg korisnika u korist obnovljivih izvora energije	5,25	96 %
3	Povećati energetske neovisnost i učinkovitost te postati uzor u svijetu	5,18	92 %
9	Informiranjem i financijskom potporom pomoći građanima EU-a u razvoju energetske zajednice usmjerenih na energetske učinkovitost	4,96	91 %
11	Proširiti provedbu mjera energetske učinkovitosti u zgradama	4,89	90 %
4	Postići ciljeve energetske učinkovitosti jačanjem mogućnosti djelovanja svih građana	4,87	87 %
12	Povećati privlačnost javnog prijevoza za putnike	4,83	91 %
2	Pravedno financirati pravo na energetske obnovu doma	4,73	87 %
1	Ojačati položaj potrošača u postizanju energetske učinkovitosti	4,71	84 %
10	Razviti energetske učinkovite zajednice za odgovornu potrošnju i veću lokalnu proizvodnju energije	4,64	84 %
13	Postići što veću energetske učinkovitost prometa u cijeloj Europi: smanjiti cestovni prijevoz robe, ljude potaknuti da manje putuju zrakoplovom i uvesti načelo „željeznica na prvom mjestu“	4,55	79 %
6	Poboljšati stanje u vezi s kvalificiranom radnom snagom u sektoru energetske učinkovitosti u EU-u	4,49	82 %
7	Osigurati budućnost zelenim obrazovanjem	4,48	82 %
5	Voditi i pratiti provedbu direktiva EU-a	4,19	72 %